

SUMARNI INVENTAR

HR – DAZD – 632

OPĆINSKI NARODNI SUD U PREKU

1944. – 1945.

Izradio: Ivica Ražov, arhivist

ZADAR, 2015.

SADRŽAJ

OPIS FONDA

POPIS KRATICA	3
1. IDENTIFIKACIJA	4
2. KONTEKST	4
3. SADRŽAJ I USTROJ	7
4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA	8
5. DOPUNSKI IZVORI	8
6. KONTROLA OPISA	9
INVENTARNI POPIS GRADIVA	10

POPIS KRATICA

Hr	Hrvatska
DAZD	Državni arhiv u Zadru
ONSP	Općinski narodni sud u Preku
NN	Narodne novine
SL	Službeni list
NOO	Narodno oslobodilački odbor
ZAVNOH	Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske

1. IDENTIFIKACIJA

1.1. Oznaka / Signatura	HR DAZD 632
1.2. Klasifikacija	B. 5. 3.
1.3 Naslov	Općinski narodni sud u Preku
1.4. Kratica naslova fonda	ONSP
1.5. Vrijeme nastanka gradiva	1944. - 1945.
1.6. Razina opisa	Fond
1.7. Količina	1 knjiga, 1 kutija (0.1 d / m)

2. KONTEKST

2.1 Naziv stvaratelja Općinski narodni sud u Preku

2.2. Upravna povijest

2.2.1. Vrijeme i mjesto djelovanja

Tijekom 1944. godine ZAVNOH se proglašava vrhovnim zakonodavnim i izvršnim narodnim predstavničkim tijelom i najvišim tijelom državne vlasti demokratske Hrvatske. Donose se odluke o ustrojstvu i radu NOO-a i njihovih skupština kojom je ZAVNOH proglasio NOO-e tijelima državne vlasti. ZAVNOH donosi i prve propise o organizaciji i radu civilnih sudova, pod nazivom, *Upute za organizaciju i rad sudova NOO-a* od 2. kolovoza 1943. Ovim uputama normirana je mjesna i stvarna nadležnost sudova NOO-a, mjesnih, općinskih, kotarskih i okružnih, a također i temeljna načela sudskog postupka, kako u krivičnim tako i u građanskim parnicama. Suđenje je u pravilu bilo dvostupanjsko, a Odjel za sudstvo i upravu ZAVNOH-a vrši funkciju vrhovne sudske instance sve do početka rada Suda ZAVNOH-a u srpnju 1944. Dana 22. Prosinca 1944. ZAVNOH donosi drugo *Uputstvo o postupku sudova NOO-a*. U tom uputstvu se u 44 točke detaljnije objašnjavaju pitanja organizacije i postupaka narodnih sudova. Članovi suda su u pravilu odbornici NOO-a. Sud u pravilu sudi zbornu u vijeću od tri člana. To je još uvijek sudsko vijeće koje djeluje u okviru NOO-a, ali se odvaja od uprave. Ova su uputstva vrijedila sve do 15. Studenog 1944. kada je ZAVNOH donio treća uputstva „o *preuređenju sudova*“

kojima je provedeno konačno odvajanje sudstva od uprave. Na temelju trećih uputstava Odjela za pravosuđe ZAVNOH-a o preuređenju sudova, sudski sustav na području Hrvatske čine slijedeći sudovi opće nadležnosti: općinski, kotarski, okružni, oblasni i Sud ZAVNOH-a kao Vrhovni sud.

Kotarski (općinski) narodni sudovi ustrojani su Zakonom o uređenju narodnih sudova (SL 67 / 1945). Istim zakonom osnovani su i okružni sudovi pa je na taj način, nakon Drugog svjetskog rata, ponovno uspostavljen sudski aparat. Općinski narodni sud u Preku bio je podređen Okružnom sudu u Zadru te Oblasnom sudu u Splitu. Bio je nadređen područnim Općinskim narodnim sudovima u Preku, Ižu, Salima, Božavi i Silbi. Tijekom 1945. godine Općinski narodni sud u Preku preimenovan je u Kotarski narodni sud u Preku. Iste godine (1945.) ukida se te priključuje Kotarskom narodnom sudu u Zadru.

2.2.2. Sjedište djelovanja

Preko

2.2.3. Pravni položaj

Tijelo sudbene vlasti

2.2.4. Nadležnost, funkcije i područje djelovanja

Mjerodavnost sudova određena je Zakonom o uređenju narodnih sudova (SL. 67 / 1945) i Uredbom o broju i teritorijalnoj nadležnosti kotarskih i okružnih sudova (NN. 113 / 1947)

Nadležnost kotarskih sudova obuhvaćala je rješavanje predmeta na prvom stupnju krivičnih i građanskih stvari koje se posebnim zakonima bile predane u nadležnost ovim sudovima.

a) krivične stvari: krivična djela protiv života, tijela, slobode, časti, imovine privatnih osoba, zdravlja, javnog morala, braka i obitelji

b) građanske stvari: sporovi u imovinskom-pravnim zahtjevima (godine 1944. u sporovima za novčane vrijednosti od 50.000 – 200.000 kuna/dinara), bez obzira na vrijednost, ukoliko tužena stranka nije ustanova, poduzeće ili organizacija javnog karaktera, sporovi iz odnosa roditelja i djece bilo bračne, bilo vanbračne, sporovi o određivanju i ispravku granica nepokretnih dobara, sporovi o služnostima, sporovi

zbog smetanja posjeda, sporovi iz ugovora o zakupu i najmu, sporovi koji proizlaze iz radnih odnosa, sve vanparnične i sve izvršne stvari.

Izuzetno su kotarski sudovi odlučivali i na drugom stupnju kad je za to bilo zakonom predviđeno. Kotarski sud bio je sastavljen od predsjednika, potrebnog broja sudaca i prisuditelja (prisjednika) koji su se birali na tri godine.

Teritorijalna nedležnost obuhvaćala je sljedeće poreske općine: Božava, Brbinj, Dragove, Savar, Sestrunj (Rivanj, Sestrunj), Soline, Veli rat (Polje, Veli Rat i Verunić), Zverinac, Kali, Kukljica, Lukoran, Poljana, Preko (Ošljak i Preko), Sutomišćica, Ugljan (Muline), Luka, Sali (Kornat, Sali, Sit, Zaglav i Žut), Žman, Silba, Ist (Ist i Skarda), Molat, Olib, Premuda, Silba, Zapuntel (Brgulje i Zapuntel), Mali Iž (Mali Iž i Porovac), Rava (Mala Rava i Rava) i Veli Iž (Drage i Veli Iž).

2.2.5. Administrativni ustroj i uredsko poslovanje

Rad kotarskih narodnih sudova u federalnoj Republici Hrvatskoj određen je „Uputstvima za organizaciju i rad sudova NOO-a“. Svaki narodni sud ima svog predsjednika koji ravnomjerno dijeli poslove članovima suda. Raspravlja se u Vijeću od tri člana, a članovi suda ujedno su i vijećnici područnog NOO-a.

Po uputama Okružnog narodnog suda Zadar (Pres 581/45) Kotarski sudovi trebali su voditi sljedeće registre:

„Pres“ – za upravu suda

„Grk“ - za građanske stvari

„Krivk“ – za kaznene stvari

„Rkk“ – za razne krivične stvari

„Rgk“ – za razne građanske stvari

„Rn“ – za vanparnične stvari

„Ost“ – za ostavinske stvari

„Rz“ – za zemljišne stvari

Obzirom na ratna zbivanja, slabu povezanost i kratko vremensko razdoblje djelovanja Kotarskog narodnog suda u Preku, razvidno je da se pri sudskom odjelu NOO – a Preko navedenih uputa nije pridržavalo te u sačuvanom arhivskom gradivu nalazimo sljedeće oznake spisa:

„Su“ – sudska uprava

„R I“ – prijave smrti, dozvole vjenčanja, razni dopisi

„S“ – skupna oznaka za krivične i građanske predmete

2.2.6. Odnosi i veze

Općinski narodni sud u Preku bio je podređen Okružnom sudu u Zadru te Oblasnom sudu u Splitu. Bio je nadređen područnim Općinskim narodnim sudovima u Preku, Ižu, Salima, Božavi i Silbi.

2.3. Povijest fonda

Prestankom rada Općinskog narodnog suda u Preku, spisi su predani Kotarskom narodnom sudu u Zadru. Sačuvani spisi primljeni su u Arhiv u nesređenom stanju, zajedno sa spisima Kotarskog suda u Preku i Kotarskog suda u Biogradu 13. Srpnja 1977. godine (Knjiga primljenog arhivskog gradiva br. 141/77).

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1 Sadržaj

Fond se sastoji od pomoćne knjige i spisa. Od uredskih knjiga sačuvan je upisnik o prijavama smrti. Spise čine prijave smrti i dozvole vjenčanja, spisi sudske uprave, građanske parnice i kazneni spisi, razni dopisi i izvješća itd.

3.2 Odabiranje, izlučivanje i rokovi čuvanja

Nije poznato kada je izvršeno izlučivanje. Gradivo je primljeno nepopisano i u nesređenom stanju, a daljnje izlučivanje nije poduzimano obzirom da su preuzeti spisi predviđeni za trajno čuvanje.

3.3 Plan sređivanja

Prilikom obrade načinjen je plan sređivanja. Obzirom na malu količinu sačuvanih spisa, unutar jedne tehničke jedinice (arhivske kutije) spisi su odvojeni u tri svežnjica: Su (Sudska uprava), RI (prijave smrti i dozvole vjenčanja), S (građanske parnice i krivični spisi).

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

4.1 Uvjeti dostupnosti

Sukladno Zakonu o arhivskom gradivu i arhivima (NN 105/1997, 64/2000.) Gradivo ovog fonda dostupno je u cijelosti.

4.2. Uvjeti umnožavanja

Uvjeti izrade preslika sukladni su Pravilniku o radu čitaonice DAZD.

4.3. Jezik i pismo u gradivu

Gradivo je na hrvatskom jeziku, pismo je latinica.

4.4. Tvarne značajke i tehnički uvjeti

Papir.

4.5. Obavijesna pomagala

Sumarni inventar arhivskog fonda HR DAZD 632. Općinski narodni sud u Preku, Zadar 2015.

5. DOPUNSKI IZVORI

5.1. Postojanje i mjesto čuvanja izvornika

Izvornici se čuvaju u DAZD-u.

5.2. Dopunski izvori u DAZD-u

HR-DAZD-228 Kotarski sud u Preku (1927. – 1943.)

HR-DAZD-568 Općinski narodni sud u Benkovcu (1944. – 1945.)

HR-DAZD-465 Općinski sud u Zadru (1945. – 1999.)

5.3. Izvori i literatura

Arhivsko gradivo :

HR-DAZD-251 Državni arhiv u Zadru (1624.-)

Zbirke zakona :

Registar pravnih propisa objavljenih u „Narodnim novinama“ (1945.-1959.), Zagreb, 1960.

Registar važećih propisa SR Hrvatske (1945.-1968.), Zagreb, 1969.

Registar saveznih propisa objavljenih u „Službenom listu FNRJ“, Beograd, 1954.

Monografije i članci :

Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske, Zagreb, 2006.

Vodič Državnog arhiva u Zadru, knjiga II, Zadar, 2014.

Ivan Beuc, Povijest institucija državne vlasti u hrvatskoj (1527.-1945.), Zagreb, 1969.

Ferdo Čulinović , Državnopravna historija jugoslavenskih zemalja, Zagreb, 1961.

Dinko Foretić, Opći inventar Državnog arhiva u Zadru, Arhivist, br. 1, Beograd, 1955.

Hodimir Sirotković, Pravosudne strukture u hrvatskim zemljama od 1918. do 1945., Vjesnik istarskog arhiva, Vol. 1 (32), Pazin, 1991.

6. KONTROLA OPISA

6.1. Napomena

Prilikom citiranja gradiva navodi se signatura i kratica naslova fonda (HR-DAZD-228. KSP), npr. HR-DAZD-228/2, KSP A 505/1927

6.2. Pravila i konvencije

Opisano prema ISAD(G) - Općoj međunarodnoj normi za opis arhivskog gradiva, Zagreb 2001., te ISAAR(CPF) - Međunarodnoj normi arhivističkog normiranog zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji, Drugo izdanje, Zagreb 2006.

6.3. Nadnevak izrade opisa

Obavijesno pomagalo izrađeno u svibnju 2015. godine.

Popis knjiga – Općinski narodni sud u Preku

Broj knjige	Godina	Naziv knjige	Napomena
1.	1945.	Prijave smrti župnih ureda i dozvole vjenčanja	Knjiga je organizirana po mjesnim župnim uredima dok se pri kraju nalazi sedam upisa prijava smrti od strane pravnih tijela (kotarski, općinski narodni sudovi, bolnica, Oblasni N.O.O. za Dalmaciju)

Inventarni popis spisa

Broj kutije	Godina	Oznaka spisa	Brojevi sačuvanih spisa	Napomena
1.	1945.	Su	3, 6, 9, 11, 13, 15-19, 21-25, 28-46, 48, 53, 55-59, 61, 66, 124, 146	Popisi kotarskih narodnih sudaca. Br. 66 – Odluka Okružnog suda o pripajanju područja KNS Preko, Ražanac, Nin i Zemunik. Br. 56 Dopis oblasnog NOO o pokapanjima bez sudskog uviđaja (Vice Buljan).
	1945.	R I	1-10, 12-37, 39, 42, 49, 263, 287, 288, 397, 398, 399	Prijave državne bolnice i župnih ureda o slučajevima smrti. Spisi su naslovljeni na N.O.O. Preko (sudski odio) ili za Kotarski sud Zadar. Dopisi vojnog suda Kotarskom N.O.O. Preko. Četiri spisa bez broja (odvojeni košuljicom).
	1944.	S (Kriv / Ks)	2, 3, 4, 6, 9, 10, 12, 14, 15, 17, 18, 21-24, 26-28, 30-34, 36-38, 40-44, 47, 48, 50-61, 63-67, 69, 70, 73, 74, 80, 82-84, 87-89, 92, 94, 96, 103-107, 109, 111, 115, 116, 118-121, 123-133	Sud Kotarskog NOO Preko. Presude vojnog suda, krivični izviđaji općinskih i kotarskog N.O.O. -a, sudske presude u građanskim parnicama (Kotarskog suda u Zadru), korespondencija s Okružnom komisijom za utvrđivanje zločina okupatora, podaci o osoblju suda. Upute i dopisi za održavanjem sudskih tečajeva, Upute za rekviziciju, Izvješća o sudskim poslovima i djelatnicima.